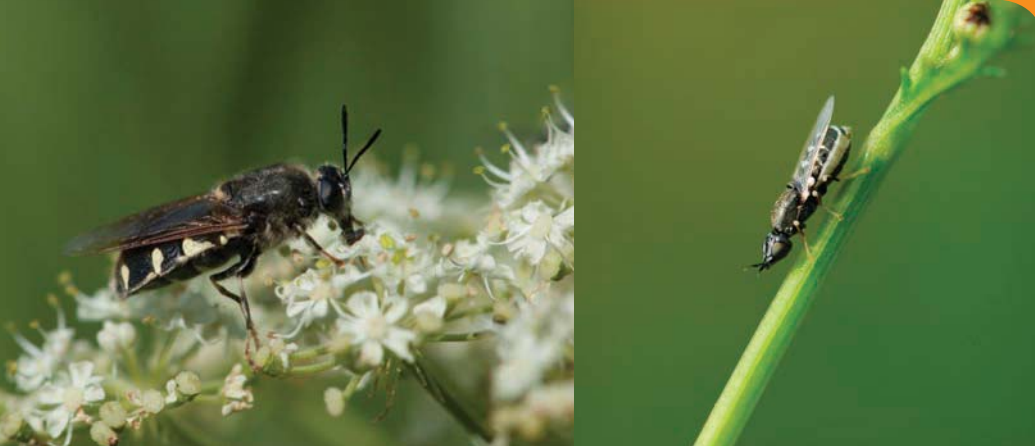

Leuke vliegen

Sommige vliegen trekken de aandacht door hun fraaie uiterlijk of bijzondere gedrag. In veel gevallen zijn het zweefvliegen, maar in praktijk blijken 'leuke vliegen' ook vaak tot andere vliegenfamilies te behoren. In een serie artikelen worden vijf van deze minder bekende families aan u voorgesteld, deze keer zijn de wapenvliegen aan de beurt.

Links - De gewone langsprietwapenvlieg is een algemene verschijning op schermbloemen in de zomer.

Rechts - Een vrouwtje van de zwartwitte snuitwapenvlieg met de karakteristieke snuitvormige kop.

Wapenvliegen: uiterlijk vertoon

Tekst J.T. Smit (EIS Kenniscentrum Insecten)

Beeld Cor Zonneveld (www.corzonneveld.nl)

Wapenvliegen hebben een gevaarlijk klinkende naam, maar ze doen geen vlieg kwaad. Ze danken hun naam aan de tandjes die op hun schildje staan: het halfronde plaatje achteraan het borststuk dat de aanhechting van het achterlijf afdekt. Dat is de enige bewapening die wapenvliegen hebben, en dan nog niet eens alle soorten. Bij bijna de helft van de Nederlandse soorten ontbreken de tandjes op het schildje. Kortom gevaarlijk zijn ze niet, al zien sommige soorten er verward uit door hun geelzwarte tekening, zoals de langsprietwapenvliegen die op bijen of wespen lijken.

GROEN VERFDRUPJE

Wapenvliegen zijn zeer divers qua uiterlijk. Zo zijn er kleine, boom bewonende wapenvliegjes die 'zwarte speldenknopjes' heten en opvallende grote afgeplatte langsprietwapenvliegen, die vaak op schermbloemen zijn te vinden. De prachtwapenvlieg is één van de meest algemene soorten in Nederland, ze komen in de meeste graslanden voor. Het achterlijf is glimmend groen of blauw en bij de mannetjes vaak bronskleurig. De mooiste soorten zijn echter zonder twijfel de verfdrupjes, met hun diepzwarte lijven waarop de gele accenten welhaast met penseelstreken lijken te zijn aangebracht. Je ziet ze niet vaak, want de meeste soorten zijn

zeer zeldzaam en soms ook nog beperkt tot Zuid-Limburg. Het meest algemene verfdrupje komt meer voor in het westen dan in het oosten en is gewoonlijk groen van kleur, hoewel er ook gele exemplaren bestaan van dit groen verfdrupje.

NAT EN BRAK

Opvallend veel wapenvliegen leven in de lagere delen van Nederland. Dit heeft alles te maken met de habitat waarin de larven leven. De larven van vrijwel alle soorten eten rottend plantaardig materiaal of algen. De meeste soorten leven in het water, maar er zijn er ook die in de strooisellaag rond-scharrelen en een enkeling zelfs in mest. Van enkele soorten leven de larven achter de schors van bomen en er is er zelfs één die in mierennesten leeft. Door de semi-aquatische levenswijze van de meeste larven worden wapenvliegen meestal in de buurt

van water of vochtige terreinen aangetroffen. Vooral graslanden, maar ook bosranden zijn favoriet, hier zijn de dieren te vinden op bladeren of bloemen. De volwassen dieren eten nectar, maar ook honingdauw.

Slechts weinig insecten of hun larven kunnen overleven in zoutwater, toch zijn er onder de wapenvliegen twee soorten die vooral nabij brak water leven: de krekensnuitwapenvlieg. Deze soorten lijken veel op elkaar en ze komen beide voor langs de kust in gebieden met brak water, zoals kwelders en schorren. De kwelder-snuitwapenvlieg is ook buiten Nederland duidelijk gebonden aan brak water en lijkt daarmee daadwerkelijk een zoutminnende soort te zijn. De krekensnuitvlieg komt daarentegen buiten Nederland ook meer landinwaarts voor en is wellicht eerder zouttolerant dan zoutminnend. Iets dat geldt voor meer brakke soorten. Langs de voormalige Zuiderzee zijn waarnemingen bekend van de krekensnuitwapenvlieg en nog steeds worden daar af en toe exemplaren aangetroffen. Maar ook de zwartwitte snuitwapenvlieg, die vooral in het binnenland voorkomt vestigt zich wel eens langs de kust. Het blijft dus oppassen geblazen met het determineren van die lastig herkenbare snuiters.

ATLASPROJECT 'LEUKE VLIEN'

Dit project is een samenwerking tussen EIS, waarneming.nl, de sectie Diptera van de Nederlandse Entomologische Vereniging en de jeugdbonden voor natuurstudie. Het doel is om van alle soorten van deze families een verspreidingsoverzicht te maken en dit te publiceren. Informatie over het project is terug te vinden op de projectpagina: http://waarneming.nl/vliegen_start.php. Meedoen kan door je waarnemingen in te voeren op waarneming.nl. Let wel, alleen waarnemingen vergezeld van een foto kunnen gevalideerd worden. Wapenvliegen kunnen gedetermineerd worden met de tabel van Ben Brugge uitgegeven door de Jeugdbondsuitgeverij in 2002.